

Slovenski dom

Štev. 45.

V Ljubljani, petek 24. februarja 1939.

Leto IV

Sesti naskok na „Goro strahote“

München, 24. febr.

Bavarski planinci se pripravljajo, da bodo letos znova poskusili vzpon na sloviti vrh Nanga Parbat, v Himalajskem gorovju, na »Goro strahote«, ki je zahtevala do zdaj že toliko žrtv. To bo šesti vzpon na ta sloviti vrh, na čigar stenah in ledenikih je doslej našlo smrt 31 evropskih najboljših planincev in indijskih nosačev. Toliko žrtv ne izkazuje nobena gora na svetu. Do zdaj se ni še nikomur posrečilo, da bi bil stopil na njen vrh. Najvišja točka, ki so jo v šestih naskokih dosegli, je bila 8000 m visoko, zadnjih 120 m pa zaradi strašnih enežnih viharjev ni mogla premagati še nobena ekspedicija.

Kratka zgodovina naskokov na 8120 m visoki Nanga Parbat, goro strahote, je naslednja:

Prvo ekspedicijo na njo so poslali Angliji l. 1895. Prišli so 6500 m visoko, plaz je odnesel voditelja ekspedicije F. Mummeryja in dva indijska nosača. Vsega skupaj je ta vzpon zahteval tri smrtne žrtve.

Drugi vzpon so poskusili Nemci in Amerikanci skupno l. 1932. Prišli so 7000 metrov visoko, ob življenje ni prišel nihče, pač pa se je Amerikaneec Randdheron smrtno ponesrečil na povratku v Egiptu: spodrsnilo mu je na Cheopevi piramidi in se je ubil v višini 80 m.

Tretja ekspedicija je bila nemška l. 1934. Dosegla je višino 7900 m. Življenje so izgubili plezalci: Drexel, ki je umrl za pljučnico v taboru, Merkl, Willan, Welzenbach in sedem nosačev pa je vrgla burja v prepad. Vsega skupaj 11 mrtvih.

Četrta, pet nemška ekspedicija leta 1937 je prišla samo na 7000 m. Plaz je zasul taborišče št. 4 in pokopal plezalec Wiena, Hartmanna, Heppa, Pfeifferja, Frankhausserja ter še dva druga Nemca in devet nosačev. Vsega skupaj je bilo pri tem poskusu 16 smrtnih žrtv.

Peti vzpon so poskusili Nemci l. 1938 in prišli 7100 m visoko. Ekspedicijo je vodil Paul Bauer, ki je našel trupla Williama Merkla, ki se je ponesrečil l. 1934. Ta zadnji vzpon ni zahteval nobene smrtne žrtve, ker so plezalci zaradi slabega vremena sami odnehal.

Nova, šesta ekspedicija na Nanga Parbat, bo odpotovala iz Münchena v začetku marca. Vodil jo bo Paul Bauer. Za preiskrbo plezalec z živčevjem in gorovjem bo imela na razpolago lahko letalo. Ta skupina bo najbrž ubrala novo pot po zahodnem grebenu, koder je skušal »goro strahote« premagati Anglež Mummery. Vse druge ekspedicije doslej so lezle po severovzhodni steni.

Angleško nemška trgovska pogajanja

Berlin, 24. februarja m. Znani sodelavec lorda Runcimana, trgovski svetnik angleške vlade Gwatkin, je došel v Berlin, kjer bo vodil z mednarodnimi nemškimi osebnostmi trgovinska pogajanja. Po razgovoru, ki ga je Ashton Gwatkin imel z zunanjim ministrom von Ribbentropom, je sledil razgovor z ministrom za narodno gospodarstvo dr. Funkom. Danes bo Gwatkin sprejel pri maršalu Göringu. Podrobnosti teh razgovorov še niso znane. Dobro poučeni krogi pravijo le to, da bodo imeli razgovori Gwatkina z vodilnimi nemškimi gospodarskimi osebnostmi daljnosežne posledice.

342.000 španskih beguncev je še v Franciji

Paris, 24. februarja. m. Francosko časopisje objavlja številne podatke, koliko španskih beguncev je sedaj na francoskem ozemlju. Po teh podatkih je v vzhodnih Pirenejih 220.000 beguncev, med njimi 11.000 ranjenec. V drugih pokrajinah je 167.000 beguncev, povetini žensk, otrok in starikov. Skupno je torej teh beguncev 387.000. Od tega števila se jih je do sedaj že vrnilo v Španijo 45.000 in jih je v Franciji torej ostalo še vedno 342.000.

Sport v zadnji minuti

Tommy Galento je včeraj v Miamiu na Floridi v enaintrideseti sekundi tretje runde premagal s knock-outom Abeja Feldmana. Feldman, ki je z Joe Louisom svoj čas izgubil le po točkah, je bil presenečen pred ploho strahotnih udarcev, ki mu jih je zadal Galento. Šel je na tla pred knock-outom prvotni do deset, osem in sedem, dokler ni bil v tretji rundi izšet. Tommy Galento je postal to zmago v Ameriki še mnogo popularnejši kakor je bil doslej.

Obstreljeni lovski čuvaj umira

Ljubljana, 24. februarja.

Lovski čuvaj, ki je bil včeraj obstreljen pri Sodražici in o katerem poročamo na drugem mestu, je včeraj odšel po naročilu svojega gospodarja Ivanca, ki je dobil anonimno pismo, da se v njegovem revirju pripravljajo divji lovci za lov v revir. Kmalu nato so zaslišali štiri strela. Čez nekaj časa se je lovski čuvaj spet vrnil v Sodražico, tam potožil da ga boli glava, nato pa se že zgrudil. Rešetar Lavrič Jože ga je nato nemudoma odpeljal v Ribnico k zdravniku dr. Oražmu, ta pa ga je z avtomobilom odpravil v ljubljansko bolnišnico. Nad njim je bila takoj izvršena transfuzija krvi. Bil je operiran. Ou času ko to poročamo, pa se mu je stanje že toliko poslabšalo, da že umira. Domnevajo, da je lovski čuvaj prvi streljal na lovskega tatu, naka mu je ta v ognjen odgovoril ter ga zadel. V obstreljevalni puški sta bila porabljena dva naboja, iz česar sklepajo, da je oddal od štiril strelav dva on, dva pa lovski tat. Sumijo, da je loveškega čuvara ustrelil neki premočni domačin.

Francoska zbornica bo danes razpravljala o priznanju Franca

Paris, 24. februarja. o. Poročajo, da bo predsednik vlade Daladier na današnji popoldanski seji prošil zbornico, naj mu brez kakšnega poprejšnjega razgovora dovoli, da vlada pravno prizna nacionalno Španijo. To vprašanje bo Daladier postavil v obliki zaupnice in se bo zbornica morala izreči s tem tudi za splošno politiko vlade. Pričakujejo, da bo Daladier dobil za priznanje Franca veliko večino v poslanski zbornici.

Po poročilih, ki so sredi prispela iz Burgosa v Pariz, se bodo nadaljevali razgovori med francoskim uradnim odposlancem Berardom in španskim nacionalističnim zunanjim ministrom Jordano danes. Berard bo generalu Jordano sporočil, da je francoska vlada sklenila polnopravno priznati vlado nacionalistične Španije. Po teh razgovorih med Berardom in Jordano bo verjetno podpisan tudi sporazum, s katerim bodo urejena razna vprašanja, ki se nanašajo na špansko zlato, vojni material in na begunce.

Francoski politični krogi so prepričani, da

bo španski nacionalistični zunanj minister Jordana dal francoskemu izrednemu odposlancu Berardu zadostna zagotovila, da Francija ne bo trpe la nobenega vmešavanja tujih velesil v španske zadeve in da bodo po končanih vojaških operacijah italijanski prostovoljci zapustili špansko ozemlje.

General Jordana je v Barceloni poročal generalu Francu o prejšnjih razgovorih z Berardom. Zdi se pa, da general Franco ni bil čisto zadovoljen s potekom teh razgovorov.

Pričakujejo, da se bo Berard vrnil v Pariz s soboto zvečer ali pa v nedeljo zjutraj. V ponedeljek bo francoska vlada imela sejo, na kateri bo sprejet končni sklep o priznanju nacionalistične španske države.

Na drugi strani pričakujejo, da bo predsednik angleške vlade Chamberlain dal v ponedeljek izjavo, s katero bo potrdil, da je tudi Velika Britanija čisto soglasna s Francijo glede priznanja nacionalistične vlade v Španiji.

Jugoslavija, Turčija in Grčija so pravno priznale novo Španijo

Belgrad, 24. februarja. m. V zvezi s sklepom stalnega sveta Balkanske zveze o priznanju nacionalne Španije, poročajo agencija Steiani, da je turška vlada predsedničinim izročila španskemu zastopniku v Ankari spomenico, s katero pravno priznava vlado generala Franca. Isto je storila včeraj tudi grška vlada, medtem ko je jugoslovanska vlada že 16. februarja neposredno uredila to vprašanje ter priznala nacionalno špansko vlado. Romunska vlada je tudi odobrila ta sklep in je z njim soglasna, toda za zdaj ga še ne more izvesti. V poslopiju romunskega poslanstva v Madridu je namreč 209 španskih nacionalistov, med katerimi je več zelo uglednih oseb. Če bi romunska vlada tudi pravno priznala generala Franca, bi s tem dala rdečim oblastem v Madridu povod, da zasedejo romunsko poslanstvo. Tako bi vsi španski nacionalisti, ki so se zatekli v romunsko poslanstvo, ostali brez varstva.

Odhod italijanskega zunanjega ministra v Varšavo

Prizadevanja Italije za zvezo z Jugoslavijo, Madžarsko, Nemčijo in Poljsko

Rim, 24. februarja. o. Zunanji minister grof Ciano je ponoči odpotoval na Poljsko. V Varšavi bo ostal tri dni in imel važne posvete s poljskim zunanjim ministrom Beckom, nato se bo pa udeležil velikega lova, ki mu ga bo priredila poljska vlada v Bjalovicah, kjer je zadnje dni lovil tudi voditelj nemške policije Himmler.

Ta obisk italijanskega zunanjega ministra pomeni vrnitev obiska, ki ga je naredil poljski zun. minister Beck lani v Rimu. Rimski krogi mu pripisujejo izredno pomenljivost zaradi zadnjih dogodkov v Podonavju. Glavni namen obiska je, braniti italijanske koristi in italijanske politične postojanke v tem delu Evrope in raztegniti zvezo, ki jo je Italija ustvarila s trikotom Rim-Belgrad-Budimpešta, še na Poljsko. Italijanski zunanji minister bo pri tej priliki tudi ugotovil, kakšno stališče bi zavzela Poljska, če bi med Francijo in Italijo prišlo do resnega spora. Med razgovori v Varšavi bodo načeli tudi vprašanje o poljskih zahtevah glede kolonij.

Posveti turškega zunanjega ministra v Belgradu

Belgrad, 24. februarja. m. Turški zunanji minister Saradzoglu, ki se je nazaj grede iz Bukarešte ustavljal v Belgradu, bo današnji dan prebil takole: Ob 10 dopoldne se bo s svojim spremstvom odpeljal na Avalo ter bo položil v imenu turške vlade venec na grob Neznanege vojaka. Ob 11 dopoldne se bo po vrnitvi z Avale vpisal v dvorsko knjigo. Ob pol 12 bo prvi uradni obisk pri jugoslovanskem zunanjem ministru dr. Cincar-Markoviću v kabinetu zunanjega ministrstva. Dr. Cincar-Marković bo popoldne ob 4 vrnil obisk turškemu zunanjemu ministru na turškem poslanstvu. Saradzoglu bo ob 17.30 obiskal pred-

sednika vlade Dragiša Cvetkovića, ki mu bo nato vrnil obisk ob 18.15 na turškem poslanstvu. Zvečer bo priredil zunanji minister dr. Cincar-Marković na čast turškemu gostu ob 20 slavnostno večerjo v zunanjem ministertvu. S tem bo uradni obisk turškega zunanjega ministra v Belgradu končan. Saradzoglu bo odpotoval iz Belgrada jutri za ekspresnim vlakom ob 7.45. Iz Belgrada potuje najprej v Solun, nato pa v Atene. V Solunu ga bo sprejel predsednik grške vlade Metaxas, ki se nazaj grede iz Bukarešte v Belgradu ni ustavljal.

„Jutro“ v precepu...

Današnje »Jutro« se je oglasilo na naše včerajšnje ugotovitve, seveda po svoji, predobro znani časnikiški dolžnosti. Z vsjo previdnostjo nas hoče narediti za zagovornika Stojadinovičevih načrtov. »Jutro« dobro ve, da smo bili mi prvi list v Ljubljani, ki je te načrte začel razkrinkavati. To seveda prica, da smo najmanj tako navdušeni zagovorniki diktatur, kakor fašistično in orjunsko »Jutro«. Ta list je sam 19. februarja ponatisnil nekatere odstavke našega članka »Zakaj je moral iti dr. Stojadinovič«. Tedaj pri »Jutru« se niso bili toliko na jasnem, da bi sami začeli pisati o Stojadinovičevih načrtih, ker so računali na kako morebitno novo čarovnijo dr. Alberta Kramerja. Ojunačili so se šele včeraj in začeli pisati o teh načrtih, kakor da so nekaj grozovnjaka nezaslišanege v naši demokratični zgodovini. Mi smo po svoji dolžnosti »Jutru« in javnosti povedali, kako je. Prišli smo, da Stojadinovičevi načrti niso za Jugoslavijo nič novega, saj jih je vse od prvega do zadnjega že v dejanju izvajala vlada JNS-arjev. Podprli smo svojo trditve s stvarnimi navedbami. »Jutro« je vse stvarne naše navedbe o nasilju JNS v dobi 1931 do 1935 prešlo s trditvijo, da ni bilo z vsem tem nič. »Jutro« se ne bomo teoretično prerekali, marveč ga bomo praktično potipali s prošnjo, naj navzlic svojim današnjim trditvam odgovori na naslednja vprašanja:

1. Ali so pod vlado JNS-arjev in Kramerjevega bana dr. Marušića okrajni glavarji ter policijske oblasti v Sloveniji izrekle ob volitvah 1931 in 1933 za dva milijona din političnih kazni nad slovenskim ljudstvom, kakor to trdijo uradni podatki, ali ne?

2. Ali je katera panoga državne uprave v Sloveniji, v kateri ne bi bil vsaj eden vidnejši človek zaradi svojega slovenskega ali katoliškega prepričanja preganjan in odpuščen?

3. Ali so bili za vlado JNS zaradi svojega prepričanja brez pokojnine vrženi iz služb slovenski javni delavci: pesnik in tedanji ured-

nik »Doma in sveta« France Vodnik, publicist in urednik »Sodobnosti« dr. Ferdo Kozak, publicist, prevajalec in lektor na univerzi dr. Leben Stanko, oba prej sotrudnika jutrovske kulturne revije »Ljubljanski Zvon«, publicist in organizator ljudskih odrov prof. Niko Kuret, profesorji Capuder, Petelin, Sivec, Ambrožič, Lebnova itd. itd. Naj »Jutro« pove, ali ta imena drže ali ne drže. Ali sta bila pregnana iz Slovenije gimnazijski direktor Remec ter naš največji strokovnjak za klasične jezike in prevajalec Anton Sovre, prvi v Kruševac, drugi v Pančevo? Ali ni bil veliki greh vseh teh ljudi, da 1931 niso volili dr. Kramerja?

4. Kateri svobodno izvoljeni občinski odbori, kjer je imela večina bivša SLS, niso bili za vlado JNS in njenega bana dr. Marušića po zapovedi iz kazine razpuščeni? Naj »Jutro« navede nekaj teh imen, ravno tako pa naj odstavljeno, preden je prišel v diktatorsko vlado dr. Kramer?

5. Ali so bili 1933 brzoglavno upokojeni sodniki upravnega sodišča v Celju dr. Likar, dr. Vrtačnik in dr. Steska, odlični upravno-pravni strokovnjaki in pisec številnih znanstvenih del? Ali niso bili upokojeni takoj nato, ko so si upali razveljaviti protizakoniti odlok JNS-arskega bana dr. Marušića, ki je dal konfirirati voditelja Slovencev dr. Korošca ter njegove sodelavce dr. Natlačena, dr. Ogrizka in dr. Kulovca?

6. Ali je bil sloviti šenčurški proces, zaradi katerega je cela vrsta slovenskih ljudi presedela dolge mesece in leta v centralističnih ječah, uprizorjen s krivimi pričami, ali ne? Ali so bile nekatere tedanje obremenilne priče, ki so naše ljudi zaradi preprostega vzklivanja spravile v ječo, pozneje obsojene zaradi krivega pričevanja, ali ne? (Prešeren s Primskovega, ki je dobil 1938 osem mesecev strogega zapora zaradi krive prisege!)

Namesto, da »Jutro« igra demokratično sramežljivost, naj lepo odgovori na ta prepro-

Vesti 24. februarja

Predsednik romunske vlade patrijarh Miron Cristea bo danes potoval skozi Ljubljano na francosko obalo, kjer bo ostal mesec dni na odih. Tam se bo sestal z bivšim zunanjim ministrom Titulescom, katerega bi radi dobili nazaj v romunsko vlado, ker so prepričani, da je edino on sposoben obdržati v Romuniji sedanjí red.

Perzijski prestolonaslednik je odpotoval iz Teherana v Kairo, kjer se bo poročil s sestro egiptovskega kralja Faruka.

Italijanski tisk piše o volitvah novega papeža in pravi, da bo novi papežar Cerkve izvoljen hitro, ker so kardinali topot imeli zelo veliko časa, da so se lahko pred začetkom konklava sporazumeli o vsem potrebnem.

Ameriška poslanska zbornica je z veliko večino odobrila štiri vladne načrte o novih pomorskih oporiščih, ki bodo veljala 48 milijonov dolarjev. Pač pa ni odobrila kreditov za utrditve otoka Guama v Tihem morju.

Olimpijske igre leta 1944. bi rada priredila Italija, ki bo na prihodnji seji olimpijskega odbora v Londonu postavila svojo zahtevo. Zahteva bo utemeljena s razlogom, da bo športno mesto v Rimu do leta 1944. popolnoma dokončano in bo Italija razpolagala z vsemi potrebnimi prostori za prireditve olimpijskih iger. Zimski del iger bi bil v Cortini.

Angleški zunanji minister lord Halifax je včeraj govoril v zgornji zbornici o oboroževanju in v sporu med Italijo in Francijo. Dejal je, da niti Italija, niti Francija ne želita v tem sporu posredovanja kake tretje sile.

Neznana ladja, ki se je pred dvema dnevoma potopila na Atlantskem morju, je po ugotovitvah ameriškega mornariškega poveljstva zadela na izgubljeno mino, ki jo je morski tok zanesel iz španskih voda na sredo Atlantskega oceana.

Uradno glasilo sovjetske vlade »Izvestija« je začelo zadnje dni s silovito propagando za pomorsko oborožitev Sovjetske Rusije, češ da se takorimenovane fašistovske države pripravljajo na veliko vojno proti Rusiji, podpirajo pa jih pri tem takorimenovane demokratične države.

Tisk balkanskih držav obširno razpravlja o sklepih na sestanku Balkanske zveze in pripisuje temu sestanku izreden pomen za bodočnost Balkana.

Predsednik bolgarske vlade Kiosevanov bo odpotoval v Turčijo že 28. februarja. To potovanje bo pospešilo vstop Bolgarije v Balkansko zvezo.

Izguba tretjine ozemlja, več kakor tretjina narodnega premoženja in nekaj milijard vojaških in drugih izdatkov — to je bila škoda, ki jo je trpela Češkoslovaška, ker nekdanji voditelji države niso znali ali pa niso hoteli pravilno urediti glavnega notranjega vprašanja v državi ter usmeriti svoje zunanje politike tako, kakor so zahtevale okoliščine. V tem smislu je govoril zunanji minister dr. Chvalkovski na seji časnikaarjev iz stranke narodnega edinstva.

Poveljniki italijanskih prostovoljcev v Španiji, general Gambaro, je včeraj priletel iz Barcelone v Rim in se bo z italijanskimi voditelji posvetoval o bodočem položaju italijanskih čet v Španiji.

Gospodarski minister podkarpatske vlade Revay bo prihodnji teden odpotoval v Berlin na trgovinska pogajanja z Nemčijo.

V Carigradu je dopotoval angleški general Baumont, ki ima važno mesto v vodstvu angleške vojaške vojnске službe. General bo gost turške vojske in si bo ogledal policijske ter obveščevalne ustanove v Turčiji.

Poljsko odposlanstvo, ki je vodilo pogajanja in sklenilo nove trgovske sporazume med Poljsko in Sovjeti, je včeraj odpotovalo v Varšavo.

18 Ircv je bilo v Londonu obsojenih na osem dni zapore, ker so sodelovali pri znanih atentatih na javna poslopja. Smrtno kazen za veleizdajo je sprejela irska poslanska zbornica.

Nova belgijska vlada bo uvedla preiskavo proti flamskemu nacionalistu dr. Martensu, da ugotovi, če se je Martens res pregrešil med svetovno vojno z veleizdajo.

Nacionalno špansko državo je včeraj priznala Holandija.

Predsednik angleške vlade Chamberlain je dovolil izdati knjigo »V iskanju miru«, ki vsebuje njegove najvažnejše govore v zadnjih dveh letih.

Angleški minister Hudson bo odpotoval v Varšavo in Moskvo 25. marca na važna trgovinska in politična pogajanja.

Japonski kronski svet je soglasno odobril pristop Mandžurije in Madžarske v zvezo proti Kominterni.

Nemški kancler Hitler je zadnje čase že štirikrat šel gledat Leharjevo opereto »Vesela vdova«.

Nacionalna Španija bo lahko dobila od Francije in Anglije denarja, kolikor ga bo hotela, če bo dobro urejena in se bo brezpogojno naslanjala na Italijo in Nemčijo. Potem bo lahko ona stavila pogoje Franciji in Angliji. Tako piše glasilo italijanskega zunanjega ministra Ciana »Telegrafico«.

General Solehaga, poveljnik navarske divizije v Francovi vojski, je v razgovoru z nemškimi časnikaarji dejal, da bo nacionalna Španija po koncu državljanske vojne imela armado dveh milijonov mož, preskušeno v triletni vojni in izurjeno v vsem modernem orožju. S tem dejstvom mora računati vsa Evropa.

Predsednik poljske republike Moscicki je včeraj sprejel zastopstvo nemških bojevnikov s predsednikom, knezom Koburškim na čelu.

sta vprašanja, pa bomo zgovorjeni. In pa — to čisto lepo na uho — menda »Jutro« vendar ne misli, da je dr. Stojadinoviča prevrnil politični popotnik dr. Kramer?

Razstava italijanske knjige

Že zlepa ni imela v Ljubljani nobena razstava tako odličnega obiska kakor ga je deležna razstava italijanske knjige, ki je zdaj odprta v Narodni galeriji. Od jutra do večera se zbirajo množice v veliki dvorani Narodne galerije. Neprestan je dotok. Vse družabne plasti opazi po zastopnikih, mladi prav tako kakor starejši rod.

Že zunanja ureditev razstave

je nadvse prikupna. Po posameznih policah in steklenih vitrinah so okusno razporejene posamezne knjige. Nobene natpanosti ni, vse je urejeno lepo jasno, pregledno in informativno. V predsobi je na obeh straneh postavljena muzica, na kateri so razstavljene ilustrirane edicije in monografije italijanskih umetnikov. Tam je ob vstopu v glavno dvorano tudi muzika, pri kateri dobijo v lažjo orientacijo majhno, toda zelo izčrpno urejeno brošuro, ki te dobro pouči o posameznih panogah italijanske knjižne produkcije. V glavni dvorani ločujejo knjižni razstavni prostor od drugega okusa bela zagrinjala, ob katerih so razmešene police in vitrine. Vse je lepo razsvetljeno z žarnicami, ki so delikatno razmešene ob posameznih policah, pa tudi v sklenjenem vencu nad zagrinjali.

Notranja ureditev je svo evrstna

Od prejšnjih razstav smo bili vajeni ostrih, podprtih meja med posameznimi po sebi različnimi knjižnimi oddelki. Vse je bilo nekam prišljeno. Urejevalci italijanske knjižne razstave pa so se dobro zavedali, da ostrih meja med književnimi panogami prav za prav ni, temveč da iste pogosto — bolj ali manj opazno — segajo druga v drugo ter se blagodejno dopolnjujejo. Ne različnosti v enem, temveč funkcijsko sorodnost v celotnosti knjižne produkcije — to so hoteli poudariti prireditelji italijanske knjižne razstave. In v tem so tudi popolnoma uspešni.

Politične vede in klasiki

Takoj na levi strani ob vstopu so razstavljene knjige, ki so posvečene političnim disciplinam. Največ del med njimi obravnava zgodovino in nauk fašizma. Na drugi strani zapazimo dobro zastopano pravno literaturo, kjer postanemo pozorni zlasti na »Codice civile« in dalje na nekatera starejša sociološka dela. Zraven so razstavljene veliki zvezki sijajne italijanske enciklopedije, ki prica o skrbnem in temeljitem poznavanju ljudi, ki so bili pri tej enciklopediji so-trudniki. Za tem oddelkom sledi odsek, ki nam predstavlja italijanske klasike v odlično opremljenih izdajah. Dela Carduccija in D'Annunzija, Goldonija, Leopardija, Manzoni in drugih srečavamo. Zlasti zanimiva je izdaja D'Annunzijeve »La Figlia di Iorio«, ki ima na eni strani D'Annunzijeve rokopise, na drugi pa isti rokopis v tisku. Posamezne italijanske knjižne založbe se nam predstavijo z bogatimi edicijami klasikov.

Temu poglavju sledijo knjige, ki obravnavajo zgodovino od najstarejših dob do danes. Zlasti izčrpno je zastopano bleščeče poglavje preporoda. Vidna je tudi Mondadorijeva knjiga o svetovni vojni. Prav poseben značilni je poglavje o italijanskih kolonijah, o zgodovini teh kolonij (Abesinija). Ob tej literaturi je nameščena tudi bogata literatura o vojnih vedah, o svetovni vojni ter o vojnah za kolonialne osvojitve.

Naslednji oddelki so posvečeni literarno-zgodovinskemu delu ter belestritičnim delom, ydijih pisateljev v modernem času. Tod srečamo imena Papini, Fogazzaro, Lecchi, Moretti, Pirandello in druga. Zanimiva je tudi knjižna oprema teh del. Znanje italijanske založbe se nam predstavijo (Valecchi, Bompiani i. dr.). Na drugi strani so italijanske izdaje svetovnih avtorjev, prevod Fausta, prevodi Galsworthyja in drugih.

Odlično opremljene monografije o upodabljalci umetnosti in arhitekturi sledijo temu poglavju. Krasne edicije italijanskih kiparjev in arhitektov nam predstavljajo tudi to plat italijanskega knjižnega ustvarjanja in znanja. Odlično so zastopane založbe Treves, Mondadori ter Hoepli, ki nam predstavljajo Mussolinijeve »Scritti e discorsi«. Med vsemi temi oddelki so ob stenah okusno razmešene reprodukcije iz italijanskega slikarstva ter arhitekture.

Drugo stran razstavnega prostora ogledovalcu, ki po vrsti obhodi posamezne oddelke, odpre mladinska literatura, kjer srečamo tudi dela, ki so postala svetovno znana in bila prevedena že na vse kulturne jezike (De Amicis, Novara i. dr.). Pregledna je tudi zbirka italijanske muzikalne literature (Puccini, Bellini itd.). Lep in zelo pregleden je oddelki, ki je posvečen slavističnemu slovtvu. Tod so najbolj zastopane izdaje rimskega instituta za vzhodno Evropo. Prav zanimiva dela srečujemo, med njimi Crondijevo monografijo o

Otonu Zupančiču, Urbanijeve »Scritti« jugoslovanske Salvinijeve »Liriche slovene moderne«. Pozabljeno ni bilo niti na stare beneške srbskohrvaške tiske verskih knjig.

Znanstvena dela

V nadaljnjem srečujemo primerke manjših enciklopedij. Mnogo je slovarjev ter jezikovnih učbenikov. Dobro je zastopana tudi nabožna in verska literatura. Mnogo je del katoliških bogoslovcev in filozofov. Tudi dela patriotov, skolastikov ter no-

vejših pisateljev so zastopana prav informativno. Za tem oddelkom sledi poglavje, ki je posvečeno literarni zgodovini, za njim pa poglavje, ki predstavlja eksaktno znanost. Tod srečujemo večino dela, ki jih je izdala rimska akademija, zlasti mnogo je tehnične in medicinske literature.

V sredi so razstavljene steklene vitrine, kjer dobimo faksimilirane izdaje srednjeveških rokopisov, klasike v razkošnih izdajah ter več knjig, ki kažejo sodobno italijansko luksuzno vezavo.

Pričujoča razstava bo opravila dragoceno delo, saj bo seznanila našo javnost z blagodejnim delovanjem in veljiko močjo italijanskega duha ter njegove ustvarjalne svojstvenosti.

Proračun gradbenega ministrstva pred finančnim odborom

Slovenija bo dobila za ceste in melioracijska dela 260 milijonov

Belgrad, 24. februarja. Na včerajšnji seji finančnega odbora je bil prvi v razpravi proračun ministrstva za vojsko in mornarico. Podal ga je minister za vojsko in mornarico general Milan Nedić. Proračun znaša 2.928.165.957 din, od katerega odpade na osebne izdatke četrtina, tri četrtine pa na stvarne izdatke, največ za oboroževanje. Proračun ministrstva za vojsko in mornarico se je od leta do leta zviševal, vendar pa so bili poviški mnogo manjši, kakor pa bi jih pričakovali z ozirom na ogromne vojne proračune ostalih evropskih držav. Proračun določa za vojsko na kopnem 1.704.976.000 din, za letalstvo 371.586.000 din in za mornarico 260.621.000 din. Poleg tega vsebuje proračun še precejšnje izdatke za civilno letalstvo, za obmejne čete in za obrambni sklad.

Po podrobnih pojasnilih, ki jih je minister Nedić dal k vsaki postavki, so člani finančnega odbora sklenili, da se proračun sprejme z vzklikom v znak paupanja, ki ga ima naše ljudstvo do svoje vojske.

Poročilo ministra dr. Miha Kreka

Takoj nato je prebral svoje poročilo minister za javna dela dr. Miha Krek. Večina izdatkov ministrstva za javna dela gre na račun vzdrževanja cest, mostov, državnih javnih stavb in vodnotehničnih naprav. Vsi izdatki za velika javna dela se krijejo iz štirimilijardnega posojila, delno pa iz posojil, ki jih bo ministrstvo najelo na podlagi dohodkov cestnega, oziroma melioracijskega sklada.

Poročilo se bavi nato z našimi cestami, to je državnimi in banovinskimi. Država bo žrtvovala po novem proračunu za vzdrževanje cest po 11.000 dinarjev za vsak kilometer. Od l. 1932. se je ta znesek stalno zmanjševal, šele pred dvema letoma se je začel spet zviševati. Dolžina državnih mostov je znašala konec leta 1937. 47,6 km, a lani se je povečala za 1300 metrov.

Iz milijardnega posojila iz l. 1935. je dobilo ministrstvo za javna dela 578 milijonov dinarjev, ki jih je porabilo večinoma za izdelavo novih cest, ki jih je bilo napravljenih okrog 700 kilometrov. Pri delih so bile udeležene le domače tvrdke z domačimi delavci in domačim stavbnim materialom.

1 milijardo bo dobilo ministrstvo za javna dela iz štirimilijardnega posojila. Za nove ceste bo šlo pol milijarde, kateri se bo pridružila še poldruga milijarda, ki jo bo ministrstvo najelo na podlagi dohodkov cestnega sklada. Za prihodnjih šest let bo imelo ministrstvo na razpolago skoraj dve milijardi dinarjev za ceste. Od tega bo deležna Slovenija 209 milijonov dinarjev.

Za melioracijska dela bo porabljenih 255 milijonov dinarjev: 30 milijonov bo vrgel melioracijski sklad, 225 milijonov pa bo vzetih iz štirimilijardnega posojila. Slovenija bo dobila iz te postavke 51 milijonov dinarjev, in sicer za sledeča dela: za regulacijo Drave v ptujskem okraju, za melioracijska dela v dolinjedlavskem okraju, za izdelavo jezov na Ljubljani, za regulacijo Savinje, za regulacijo Drave v obmejnem odseku in potem od Varazdina naprej do izliva Mure v Dravo.

Posebno pozornost posveča ministrstvo za javna dela tudi napeljavi novih vodovodov, umnejši izrabi naših vodnih sil ter elektrifikaciji. Načrt za elektrifikacijo je v osnovnih obrih izdelan ter ga sedaj preučuje strokovnjaki.

Zaradi pomnoženega dela v ministrstvu in tehničnih oddelkih na banovinah bo sprejetih v službo 123 uradnikov. V vsem resorju je zaposlenega osebja 7461 osebja, od česar odpade na ministrstvo 3252, a na banovine 4209.

Pri razpravi, ki je sledila, sta govorila med drugimi tudi slovenska poslanka dr. Golja in dr. Ogrizek.

Sledilo je poročilo ministra za gozdove in rudnike. Podal ga je minister Ljubomir Pantič. Od slovenskih poslancev so govorili dr. Jože Lavrič, dr. Anton Ogrizek in dr. Adolf Golja. Dr. Lavrič se je zavzemal za decentralizacijo sklada za pogozdovanje, dr. Golja pa je naglašal potrebo po novem rudarskem zakonu, ki bi izenačil rudarsko zakonodajo za vsa država.

Oha proračuna sta bila potem sprejeta. Danes pa je prišel v razpravo proračunski predlog ministrstva za trgovino in industrijo ter ministrstva za telesno vzgojo.

Pustni torek mu je bil v pogubo

Maribor, 23. februarja.

V Hočem Pohorju se je smrtno ponesrečil 68 letni občinski revež Franc Krojs. Nesreča ga je zadela na sam pustni torek ter jo je pokojnik sam zakrivil. Hotel je pošteno pokopati pusta, pa je ves dan popival po raznih gostlinah v Hočah in na Reki. Krojs je znan prijatelj vinske kapljice ter je vse, kar je priberal, pognal po grlu. Proti večeru se je ves vinjen odmajal iz gostilne ter odšel proti domu na Pohorje. Med potjo se je ustavil pri nekem posestniku ter silil v njega, naj mu da za »fleske« pijače. Ker pa je posestnik videl, da je Krojs pošteno pijan, ga ni uslišal. Krojs se je potem že v temi podal proti svoji koči, domov pa ga ni bilo. Zjutraj na pepelnico sredo so ga našli ljudje poleg poti mrtvega. Lobjanjo je imel tako razbita, da so se mu videli možgani. Pri preiskavi se je ugotovilo, da se je Krojs sam ponesrečil, in sicer na ta način, da mu je zdrsnilo, ko je šel po pešpoti nad globoko zasakano cesto. Padel je po bregu navzdol ter tresel z glavo ob kamen s tako silo, da si je prebil lobanjo.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 24. februarja.

Danes smo doživeli praznik svetega Matije. Za ta dan so že naši davni dedi poznali poseben pregovor, ki ga še danes imamo za veljavnega: »Sveti Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi!« Letos ga bo skoraj moral razbijati. Toliko mraz je še, da pomrzajo zjutraj in zvečer. Novega mu menda ne bo treba delati. Še pičel teden — pa bomo v marec, pol tedna rajši rečimo. Zadnjega bomo tokrat že na osem in dvajsetega. Marca pa je celo v koledarju zaznamovan prvi pomladanski dan. Zdaj se bo vse zasukalo na boljše. Mraz bo docela odnehal, kuriti bomo prenehali, marsikdo bo tudi že suknjo odložil. Kar pa se lepega vremena tiče, pa ne vemo, če zdaj le ne bomo zadržali v drugačne čase. Tisti ljudje, ki so malo bolj pozorni, pravijo, da zdaj že dobrih šest let leto za leto opazujejo isti pojav: januarja in februarja imamo zelo imenitno, jasno vreme, marca pa se vse zasučje. Zoblaci se, napravi se dež, ki se zavleče tja skozi ves marec, pa še v april. Upajmo, da nam bo leto prizanesel »sušec« z močjo.

V bolnišnici se zdravijo

Tri in dvajsetletna delavčeva žena Rozi Zaletel iz Virja pri Stični je nesla možu kosilo, pa jo je nenadoma napadel hud pes in jo močno ogrižel. V gostilni »Prater« tam v Mokronogu, je sedela vesela družba. V njej je bil tudi Jože Močnik, delavec iz Jugobruna. Nenadoma pa se je nad njim razhudil neki pekovski mojster, ki ga je udaril s sodavskičeskim steklenico od zadaj po glavi. V predlovalnici uslenja v Kamniku je delavcu Slanovcu Justinu med delom nenadoma brizgnila v oči mravljinčja kislina.

Tat, ki krade odlikovanje

Maribor, 23. febr.

Neznan vlomilec je vlomil danes ponoči v stanovanje Ivana Dolinška v Kamnici pri Mariboru. Iz nekega predala je odnesel okoli 300 dinarjev vreden fotografski aparat Junior, Kodak 6,5x11 cm, starejšega tipa, dočim se v istem prostoru nahajajoči večji stari aparat njemu ni zdel vreden upoštevanja. Tudi razni škari, nožev in žagice, ki predstavljajo precejšnjo vrednost, se ni dotaknil, odnesel je pa iz skatle red sv. Save V. razr., pustil pa avstrijske hrabrostne medalje. Očividno je iskal le denar. Škode je okoli 1000 dinarjev.

Zanimiva konjska kupčija

Celje, 25. februarja.

Pred dnevi je kupil trgovec Poljanec iz Rače na sejmu v St. Jurju pri Celju lepega konja, vrednega 2500 dinarjev. Ker pa ga ni mogel odpeljati v Rače, ga je po 45 letnem konjskem prekupevalcu Ivanu R. iz Celja poslal k nekemu posestniku na Babno pri Celju, da bi ta konja krmil, dokler ne pride ponj. Dovolil mu je celo to, da sme konja uporabljati za domača dela. Ivan R. je konja res pripeljal na Babno in ga nekaj dni pustil pri dogovorjenem posestniku. Po tednu dni pa je prišel spet ponj, češ da ga je poslal Poljanec, ter je konja odpeljal. Brez živinskega potnega lista se mu je posrečilo pripeljati konja v Celje, kjer ga je prodal nekemu industrijalcu J. K. za 2100 din. Industrijalec je poleg tega dal Ivanu R. še svojega starega konja.

Za vse to pa je brž zvedel tudi Poljanec in stvar prijavil policiji. Policija je danes Ivana R. že prišla. Priznal je vse, da je konja odpeljal in ga prodal omenjenemu industrijalcu v Celju. Ker pa nima več denarja, ki ga je dobil za konja, se bo moral industrijalec obrišati za 2100 dinarjev, nazaj pa bo seveda dobil svojega starega konja, ki ga je tako rekoč povrhu dal konjskemu prekupevalcu, Ivanu R. so zdaj že izročili sodišču.

Vremensko poročilo

Kranjska gora: —1, delno oblačno, 25 cm snega, sren, barometer se dviga, sankalščice uporabno. Rateče-Planica: 0, oblačno, 25 cm snega, sren, skalkalščice uporabne. Planica-Slatna: 0, drobno mede, 40 cm snega, sren, drsalščice uporabno. Planica-Tamar: 0, drobno mede, 45 cm snega, pršič. Peč-Petelinjek: 0, oblačno, 50 cm snega, osončno pršič, prisojno sren. Dovoje-Mojstrana: —1, delno oblačno, 10 cm snega, sren. Pokljuka: 0, sneži, 5 cm južnega snega na 70 podlage. Dom na Voglu: —5, drobno mede, 175 cm snega, pršič. Senjorjev dom: —6, sončno, 60 cm snega, pršič. Mozirka koča: —6, sončno, 60 cm snega, sren.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Talleyrand se je smejal. »Zelo gibčen ste v izrazih, gospod Adverso. Kot slišim si znate pridobiti prijatelje. Gospod Auguste de Staël je zadnjič zelo lepo govoril o vas. Madame de Staël cenim zelo visoko. Dolžan sem ji veliko hvaležnost.«

»Saj to vendar ni pomenilo nič posebnega, to je bil le trenutni nagib.«

»O tem ne dvomim,« je odvrnil Talleyrand. »Kdaj odpotujete v London?«

»Po možnosti nocoj.«

»In kje zdaj stanujete?«

»Rue de Vielle du Temple 47 — pri gospodu Noltu.«

»V »Volčjem dvorcu« se je namuznil Talleyrand. »Spominjam se, ko sem bil v Saint-Sulpice —« Zasmejal se je in zamahnil z roko, kakor da hoče samega sebe prekiniti. »In tam se počutite dobro?«

»Zelo dobro,« je dejal Antonio, in tudi Vincenc je pritril.

»To je lepo. Ohranili ste staro tradicijo. Ne rečem nič več.« Pogledal je oba z nekim dopadanjem. »Dvoječka z volkuljo, ha! Toda to so osebni spomini. Kaj sem hotel že reči, gospod Adverso: Ker že danes potujete v London, bi vas prosil, da mi osebno oddaste nekaj pisma. Naročil bom, da vam jih danes popoldne prinesejo ob enem z drugimi papirji. In če pisma oddaste, potem recite, prosim, samo to, da jaz osebno polagam veliko važnost na trajen mir med Anglijo in Francijo. Sporčite naslovljenecem to mnenje kot moje osebno željo. Da — in potem še dve stvari: Povejte siro Francisu Baringu, da glede Ouvrarda od moje strani ne bo nobenih ovir. Nasprotno! Stališče prvega konzula glede angleškega blaga, kakor veste, je nespremenljivo. Toda kolonialni proizvodi pa so — to se razume samo po sebi — čisto nekaj drugega.«

In potem, monsieur, še nekaj posebno važnega. Prosim vas, da mi preskrbite v neki trgovini v Bond Streetu — zapisal vam bom ime na ta listič — dvanaest ducatov ženskih rokavic, sivih z bisernimi gumbi, in sicer takele velikosti. Ovil si je papirnati trak okoli svoje roke, zaznamoval na njem, koliko je roka debela, ter ga izročil Antoniu. »Madame Grand ne nosi drugačnih,« je pripomnil Ouvrardu.

»Kljub vašemu dvomu, da morejo biti ljudje tudi hvaležni, se nam najlepše zahvaljujem, meščanski minister,« je dejal Vincenc, ko sta vstala.

»La gratitude n'existe pas,« je odvrnil Talleyrand. »Toda vsa

166

rokavic ne pozabite, gospod Adverso. Se vam bo že odškodoval za to.« Njegove oči so se kar nekam zasvetile.

Izkazal jima je to čast, da je z njima šepal do vrat, kjer se je s poklonom poslovil.

»Kdo je to madame Grand?« je vprašal Antonio, ko sta šla pa stopnicah.

»Pst,« ga je opozoril Ouvrard, »gospa Škofova. Zdaj pa se bova peljala skupaj v moj urad. Ah, ta berlina!« Kar padel je v blazine. »Zelim, da bi vi, gospod Adverso, storili kaj zame. Naročite tistemu, ki vam je naredil ta vozček, naj takšnega naredi še zame. Toda s satijnastimi blazinami. Mislim, da so takšne še boljše.«

»Bom videl, kaj bom pri njem mogel opraviti,« je dejal Antonio.

V banki je izročil Ouvrardu Antoniu deset menic, glasečih se na mehiškanski državni zaklad in na vsoto sto tisoč srebrnih dolarjev.

»To so menice na pokaz,« je dejal Ouvrard. »Kakor vidite, sta jih podpisala španski ministri predsednik Godoy in tajnik španske kraljevske zakladnice. Vsak, kdor jih predloži, lahko dvigne denar.«

»Torej mi ne more nihče braniti, da nanje dvignem denar zase?« je vprašal Antonio.

»Nihče razen vas samega,« mu je odgovoril Ouvrard ter zapečatil zavitek. »Na vsak način to ne bi bilo prav lahko. Kar tako se človek vendar ne more pripeljati s tovornim vozom in se z milijonom srebrnih dolarjev spet odpeljati. Če smo že tako daleč, mi bo Talleyrand izstavil potrebna potrdila in izkaze za mehiškansko vlado. Toda saj vi vendar veste, kako potekajo stvari v takšnih primerih. Na vsak način pa jih nikar ne izgubite,« je še pripomnil in za šalo zagrozil s prstom. »To bi gospoda Nolta upropastilo.«

Antonio je svoj pogled prenesel od Ouvrarda na Vincenca.

»Zdi se mi, kakor da ne veste, da je gospod Nolte prevzel za vas poročstvo,« se je zasmajal bančnik.

»Za božjo voljo, Vincenc, zakaj mi nisi o tem ničesar povedal?« se je začudil Antonio, ko sta se peljala nazaj proti »Volčjem dvorcu«, in odipaval zavitek z menicami. »Pomisli, kaj bo, če se mi zdaj v resnici kaj pripetijo: je ponovno vzkliknil, ko sta izstopila.

Vincenc ni odgovoril ničesar, toda na dvorišču je obstal, položil roko Antoniu na ramo, z drugo pa pokazal na relief dvoječkov, ki si lepo delita volkuljino mleko. »Od zdaj naprej, kakor tudi že do zdaj, je spregovoril po nemško,« bo tudi med nama takele.«

»Da,« je dejal Antonio, »to bo res krasna slika, kako dva bančnika sesata drobovje državi iz telesa.«

»Ah, beži no!« je vzkliknil Vincenc. »To je zelo srečno znamenje, dvoječka — to pomeni nekaj veselega. Talleyrand je to sam dejal. Kaj pač on...«

»Vladni odposlanec že čaka eno uro na vas, monsieur,« je sporočil stari Paul, ki je v eni sami sapi pridrvel iz hiše. »Moral sem ga opazovati, zaradi tega je Jean odprl vrata.«

Kot dva paglavca sta se zapodila po stopnicah.

Antonio je potrdil prejem pošiljke iz Tuilerij in odtrgal pečat, ne da bi počakal, da bo sel odšel.

»Glej, glej!« je vzkliknil. »Navodilo za odhod z državno pošto do la Havre. Prefekt je dobil nalogo, da me čimprej spravi na ladjo — smešen izraz.«

»Daj mi prvi list, tistega za pošto,« je dejal Vincenc. »Paula bom poslal z njim v konjarno. Kako bi bilo, če bi te ob devetih že odpravili? Potem bova samo še enkrat skupaj večerjala. In svoje stvari moraš tudi še spraviti skupaj.«

»Pri tem sem se na nekaj spomnil Vincenc. Prosil bi te, če mi spraviš nek zavitek.« Prišel ga je iz svoje sobe.

»Damska ovratna ruta, he?« se je zadovoljivo smehljaj Vincenc.

»Ne, ne, ni to glavna stvar. Tu notri je nekaj, česar — mi ni treba dalje razlagati. Varno shrani, dokler se ne vrnem. Puščam to stvar pri tebi — v »Volčjem dvorcu,« je še svedeno pripomnil.

»Ze dobro, Romulus in Remus sta za pričo,« se je smehljaj Vincenc in se tudi sam držal od sile svedeno, ko je zavitek zaklenil.

Točno ob devetih je privozil lahek dvoprežen poštni voz mimo številke 47. Na njem je sedel državni postiljon. Iz voza je stopil neki sergent.

»Bi lahko videl vaše papirje, monsieur?« Z vsa skrbnostjo jih je pregledal. Medtem so naložili na voz dva usnjata kovčega in torbo. Vincenc je ves žalosten držal v roki svetilko.

»Zelim, da bi zame kaj storili, ko pridete v London,« je dejal z rahlim nasmehom in z Ouvrardovim tonom ter se naslonil ob okno v vozu. »Vaš dobavitelj naj prelepi to z rdečim satijanom in zeleno križastim satijanom in še malo s plijšim limom.« Posvetil je s svojo svetilko v žalostno notranjino starega poštnega voza. »Dobro se ogniti, Toni. Kdo ve, kaj pride, Anglija ni Afrika! Počakaj trenutek, nekaj sem pozabil.« Stekel je nazaj v hišo.

Nekaj časa je ležala raztrgana senca postiljona, njegovih konj in poštnega voza z odprtimi okni že kar nevarno postrani na nasprotnem zidu. Stara ura s stolpa cerkve Saint Merri je udarila četrti. Sergeant je postal nestrpen. Začelo je počasi snežiti.

»Vsi se vam zahvaljujemo za vašo izredno radodarnost, monsieur,« je dejal stari Paul. Antonio je stisnil starčku roko. Eden konjev je začel kopati z nogami. Vrežasta vrata so se odprla in Vincenc je pritekel nazaj ter strpal nekaj stvari okno v voz.

»Če bo mraz,« je dejal, »da te ne bo zeblo, ah moj Bog!«

Od tu in tam

Tajinstven zločin, ki je bil izvršen nad ruskim izseljencem Teodorjem Tromsenom v Belgradu, povzroča belgrajski policiji veliko skrbi. Se je po starih dnevih se je ugotovilo, da je izginil s površja zemlje 70 letni Tromsen, ki je sicer pravičljivi, vendar pa je imel doma precejšnje vsote denarja. Povrh tega pa so ga Rusi poznali kot zasluživega človeka in so k njemu nosili spravljati svoje skromne prihranke. Tromsen je stanoval v neki predmestni šupi in tam svoje bogastvo tudi spravljati. Se je pred petimi dnevi pa so ugotovili, da ga ni nikjer. Ker je živel kot samotar, je bilo težko ugotoviti, kdo je bil njegov zadnji gost, odnosno morilec. Se večjo uganko pa je pripravil morilec policiji s tem, da je svoje žrtev odnesel in jo neznano kje pokopal. Belgrajska policija je spravila na noge vse svoj aparat, vendar je do sedaj večdnevna preiskava odkrila le to, da so bili na tleh in v postelji krvavi madeži, ki so dokazovali, da je bil Rus ubit. Poleg tega je bil na mizi še del kosila za dve osebi in narezan kruh. Sicer pa ni prav nobene sledi za zločinca. Policija zasleduje sedaj tiste ljudi, ki so v zadnjih dnevih pred izvršenim zločinom imeli kakršenkoli posel s Tromsenom.

Kot trgovca z medom sža se predstavila dva razbojnika gozdnemu čuvaju Adolfu Ahacu v Republiki pri Karlovcu. Gozdar je tujcem ponudil potem v prodajo dva soda doma pridelanega medu, toda namesto denarja sta tujca potegnili velike nože in začela klati gozdarja in njegovo ženo. Sicer jima nista zadala smrtnih ran, vendar pa zelo nevarno. Končno sta se prisilila ženo, da jima je servirala obilno večerjo. Pred odhodom sta pobrala še vsa zlatnino iz omar in predalov ter pobegnili.

Na dve leti je bil obsojen rudniški paznik Jovo Topić iz Kaknja, ki je ubil dva rudarja, ki sta ga napadla. Topić je odšel ponoči v gostilno, a spetoma sreča rudarja Meleka in Kvesića v večji družbi. Rudarji so ga mahili za njim v gostilno in ga tam izživali. Topić pa se je spopadu izognil s tem, da je odšel v drugo gostilno. Pa tudi tja so mu rudarji sledili. Slednji se je zatel v svojo pisarno. Preden pa je vrata zaklenil, je bil Kvesić že za njim in vtakril med vrata nož, nakar sta s tovarišem vdrli v pisarno. Skočila sta na paznika, toda ta je potegnil samokres in ustrelil nanju. Oba sta padla mrtva. Sodisce se je prepračilo, da so bili rudarji upravičeno jezni na svojega paznika iz osebnih in političnih razlogov, in je obsodilo Topića zaradi prekoračenja silobrana na dve leti ječe.

Goljufive trošarinske uradnike je zasledila revizija pri občini Koprivnica. V mestu so sicer ljudje že nekaj časa šepetali, da v mestnem trošarinskem uradu ni vse v redu, vendar pa je števila, ki jo je ugotovil banski revizor, presenetila vse. Mesto samo je bilo pri trošarinah oškodovano za okroglo 200.000 din. a banovina za 300.000 din. Zanimivo je, kako je prišlo do odkritja poverb. Uradniki, ki so pri trošarinah goljufali, so se nazadnje zaradi razdelitve dobička sprli. Drug drugga so začeli obtoževati in ovajati, nazadnje pa so prišli vsi v past.

Do 60% prebivalcev moravske banovine, katere sedež je Niš, je še vedno nepismenih. To porazno število so slišali banski svetniki moravske banovine na svojem zasedanju iz ust prosvetnega šefa, ki je med drugim tudi povedal, da je v banovini vse premalo gimnazij in meščanskih šol. Banovina je že nekaj let posvečala pobujanju nepismenosti veliko pozornost, saj je organizirala večje število tečajev za pismenost in odprla veliko novih ljudskih šol. Pokazalo pa se je, da so starejši ljudje večji del nedostopni za vsa vabila na lake tečaje in da je mogoče kulturno vzgajati le mladino. Zato ni pričakovati, da bi se odstotek nepismenih mogel občutno zniževati v nekaj letih.

Svojega pijanega očeta, ki je strahoval vso družino, je ubil Ciril Rišić iz Vranje. Vasilij Rišić je bil upokojen orožnik. Kadar se je nakajen vrnil iz gostilne, kjer je redno zapil ves denar, je nečloveško pretepal ženo in otroke. Tudi usodnega večera se je vrnil pijan domov. Zunaj je pograbil sekuro in vpil, da bo ženi razklat glavo. Sosedje se so skotili naden, med njimi tudi sin Ciril, ki je očetu izvil iz rok sekuro. Očeta je bil do sinova dejanje spravilo v bes. Pograbil se je za sinom, ki je zbežal proti domu. Pred hišo ga je dohitel in ga vrgl ob tla. Toda Ciril se je naglo pobral, prijel za sekuro in očetu z enim zamahom preklal glavo. Po storjenem zločinu se je šel sam javiti orožnikom.

Opijska tihotapska afera, katero so nedavno odkrili v Zagrebu, dobiva čedalje večji obseg. Ko je policija dobila v roke pošiljko 21 kg opija, kupljenega v Makedoniji, je kmalu prišla tudi dva sodeleženca. Od njiju je izvedela še za nekaj drugih tihotapcev. Pokazalo se je, da so tihotapeči imeli nenavadno spretno izpeljano mrežo, ki je šla skozi Trst v Newyork. Tako so spravili iz naše države že več sto kilogramov opija. Trgovino s tem mamilom preganjajo v vseh državah. Kazni so silno stroge, toda dobiček tihotapcev je tolik, da presega vsako tvežanje. Ni verjetno, da bodo na podlagi teh odkritij našli sled še za drugimi mednarodnimi tihotapskimi družbami z opijem.

Družbo tihotapcev opija iz naše države v Severno Ameriko so prišli v Zagrebu in Trstu. Policija je namreč v Zagrebu zaplenila pošiljko 21 kilogramov opija, katerega so tihotapeči za mal denar kupili v Južni Srbiji in ga potem poslali na naslov svojih pomagačev v Trstu. Opij so v Trstu spet prethotapili na ladje, nakar so ga zastopniki tihotapske družbe prodajali v Ameriki za naravnost ogromne vsote. V zvezi z odkritjem je prišel v Trst in Zagreb poseben odposlanec oddelka za pobijanje trgovine z opijem v Washingtonu in skupaj s policijo v obeh mestih razkrival tihotapstvo. Verjetno je, da bo sledilo odkritju precejšnje število aretacij.

Cenen smodnik je baje izumil krojaški pomočnik Nikola Ivić iz Brekce. Fant je pred letom prišel v Sarajevo in si našel delo. Ves prosti čas pa je porabil za svoje poskuse, da bi iznašel posebne vrste smodnika, ki bi bil po proizvodnih stroških cenejši kakor sedanji. Fantu se je izum menda res posrečil. Da bi javnost prepračil o resničnosti in uspešnosti svojega izuma, je poklical sarajevske časnikarje in jim pokazal, da je njegov novi smodnik prav tako učinkovit kakor dosedanj. Vprito časnikarjev je napolnil dve paroni, eno s svojim in drugo s kupljenim smodnikom. Učinek je bil pri obeh enak. Potem pa je povedal še to, da veljajo kemične snovi za novi smodnik tridesetkrat manj kakor pa za smodnik, ki je v rabi sedaj. Ivić bo dal najprej izum patentirati, nato pa bo skušal dobiti dobrega kupca zanj.

Kino Matica

za filmom „ROBIN HOOD“
zopet veliko filmsko delo

Najboljši ljubavni roman svetovne literature. Prvovrstni libret je iz rok priznanega avtorja, nemškega pisatelja po vsem svetu razširjene knjige „NA ZAPADU NIC NOVEGA“

Trije tovariši

Erich Maria Remarque-a

450 vagonov granitnih kock za cesto Maribor-Košaki

Maribor, 23. febr. V kratkem se bodo pričela v Mariboru dela na državni cesti Maribor-Košaki, s katerimi se bo končno zaključila modernizacija in regulacija važne mednarodne cestne zveze Maribora z Nemčijo. Kakor znano, je bil že lansko leto urejen večji del ceste Maribor-St. Ilj, ki se je od državne meje do odcepa lenarške ceste v Pesnici astaltila. Tri in pol kilometra dolg del od odcepa lenarške ceste do Maribora pa je tako s prometom obtežen, da asfaltna površina ne bi vzdržala. Zaradi tega je bilo predlagano, naj bi se ta del ceste tlakoval s tlakom iz drobnih granitnih kock. Po dolgotrajnih proučevanjih je gradbeno ministrstvo predlog osvojilo, četudi se je ureditev ceste podražila s tem za 4 milijone dinarjev. Lansko jesen je bila izvršena licitacija za odlobo del. Dobila jih je zagrebška tvrdka Adolf in Ernst Ehrlich, ki je bila najnižja ponudnica. Omenjena tvrdka je lastnica velikih kamnolomov za granit v Ribnici na Pohorju, v katerih izdeluje kocke za tlak. Ker je bil proračun z licitacijo vred odobren ter je znesek 4 milijonov dinarjev že dovoljen, je

začela tvrdka s predpripravi za tlakovanje. Zaenkrat dovažajo granitni material, katerega bo treba za tlakovanje v ogromnih količinah. Nič manj kot 450 vagonov granitnih kock se bo porabilo za 6 metrov široko ter tri in tričetrt kilometro dolgo cestišče. Cesta bo dobila poleg 3 m širokega granitnega tlaka še na vsaki strani po 75 cm širok tlak iz betona. Le žal, da odpade projektirana 2 metra široka kolesarska steza, ki bi bila nujno potrebna zaradi velikega prometa s kolesi na tem odseku ceste. Ker ne morejo tlakovnega materiala odlagati ob cesti, ki je preozka, ga spravljajo zaenkrat na prostoru Rakuševih skladišč ob Aleksandrovi cesti, ki ima tudi dovozní tir. Potem bodo material sproti dovažali na cesto. Tlakovanje se bo pričelo v smeri od Pesnice proti mestu, ker je tam cestišče deloma že zvalvano in utrjeno ter bo treba samo še zakrpati nekatere luknje, ki so med tem na cestni površini že nastale. Drugi del ceste proti Mariboru pa bo treba zvaljati in utrditi z valjarji. Dela bodo trajala vse leto ter bodo končana najbrže šele v pozni jeseni.

To in ono iz justične palače

Ljubljana, 24. februarja. Danes, na dan sv. Matije, ki nam je po dolgih in težkih letih prinesel prav zimsko prijetno vreme, vlada na sodišču povsod veliko zimske zatišje. Tudi dvorana št. 79 nam ne kaže kakih kazenskonapetih senzacij. So samo prizivne obravnave, ki so jih podali obsojeneci proti sodbam okrajnih sodišč. Na dnevnem redu za prihodnji mesec so razne sodne dražbe posestev in hiš v mestu in okolici. Naj omenimo, da je potrjen domik decembra sodnodražbeno prodanih Strojnih tovarov in livarn pravomočen in je bilo to znamenovano v zemljiški knjigi. Strojne tovarne in livarne, kakor smo že poročali, so kupila Javna skladišča, d. z. o. z. v Ljubljani, za 8 milij. din.

Stara strojarska hiša dobila novega lastnika

Sempetrski »foršt« hrani prav zanimivo industrijsko in obrtniško in trgovsko zgodovino. Na Sempetrski cesti in na nasipu so pred stoletji stolovali, živeli in delovali mnogi odlični strojarji, katerih rodbine še danes žive kot pristni in mestoljubni meščani, katerih potomci zavzemajo tu in tam še vedno odlična mesta. Poleg strojarjev so v Sempetrskem predmestju živeli tudi mnogi barvarji in so še stari Ljubljančani, ki vedo povedati, da je tam, kjer je sedaj na Sempetrskem nasipu Rohrmannova velika kupčija z gobami in drugimi pridelki, bila nekdanj barvarna pod prav lepim imenom »Max Patat«, Schön und Seidenfärberei, to pred tolkimi leti, ko je bila nemščina tako rekoč v Ljubljani posloven in vodilen jezik. Mnoge hiše spreminjajo sedaj svoje lastnike, lahko pa rečemo, da se denar, investiran v te hiše, primerno dobro obrestuje.

Strojarska rodbina Janežev je bila včasih ena odličnih ljubljanskih rodbin. V sedanjí št. 8 (nekad po starem št. 5 in 6) na Sv. Petra cesti je bival in obratoval strojarski rod Janežev, katerih prednik je prišel iz ljubljanske okolice od D. M. v Polju. Potomci so se tako daleč s svojo podjetnostjo povzpeli, da so bili prav za prav ustanovitelji sedanje modernizirane tovarne usnja na Sv. Petra cesti. Ta hiša je stara več stoletij. Od l. 1770 datirajo kot lastniki te hiše Janeschl. V zemljiški knjigi ljubljanskega okrajnega sodišča je zaznamovan kot lastnik te znamenite hiše od l. 1842 naprej Janesch Johann, ki je umrl l. 1882. Prav ta je okoli l. 1879 zgradil tovarno usnja na prostoru, kjer je sedaj Pollakova tovarna. Po njegovi smrti je bila s prisojilom z dne 21. julija 1885 prisojena omenjena hiša sinu Janeschu Johannu ml. Ta je bil umren gospodar. Tovarno usnja pa je 3. maja 1900 prodal podjetnemu Karlu Pollaku star., ki je pred vojno imel prav trdne in velike zveze z Londonom. Res so naši strojarji že pred stoletji sloveli kot dobri in solidni obrtniki in podjetniki. Pokojni Karel Kollak je kupil od Janescha tovarno za 500.000 kron. Usoda tovarne pa je nam sodobnikom znana!

Janesch Johann ml. je bil drugače umen gospodar. V letih od 1901 do 1908 je poskušal na Ljubljanskem polju okoli sedanjega pokopališča pri Sv. Križu zasadiť hmelj. Na te hmeljske njive spominja še danes cesta »Med hmeljniki«. Ta mož je umrl 9. julija 1919. Do maja 1919 so bila njegova posestva, tako tudi hiša na Sv. Petra cesti pod sekvestrom. Po njem je postala lastnica hiše vdova Marija Janesch, ki je hišo 28. maja 1924 prodala zdravniku dr. Josipu Volavšku in njegovi soprozi Dragici za 606.250 din. S kupno pogodbo od 30. januarja t. l. pa je postal lastnik hiše podjetni trgovec Josip Peteline, ki ima svojo tvrdko galanterije in tovarniško zalogo šivalnih etrojev Gritzner na Sv. Petra nasipu 7. Za hišo je dal g. Peteline 900.000 din.

Kakor nam poročajo, namerava g. Peteline to staro hišo popolnoma preurediti na podoben način, kakor je to napravila g. Goričarjeva s hišo na Sv. Petra cesti, kjer je sedaj ena najmodernejših prodajalnih manufaktur, odnosno vrvarnar Adamič. Počasi se bo pač stara in ozka Sempetrska cesta modernizirala tako, da je ne bo kmalu kdo spoznal.

Nevaren prevarant

Samski tesač France, doma tam iz novomeške okolice, je prebrisan fant. Tesaški posel je težak in zdrav, ko človek takole v gozdnem zraku živi svoboden in vesel. Za Franceta pa ni bil povšeči gozdni zrak. S svojo zgovornostjo in dolensko prebrisanostjo je tako napredoval, da ga je neka tvrdka v okolici zaposlila kot skladiščnika in prevzemnika blaga. France pa bi bil red eleganten in vesel. Ko se je popolnoma uvedel v tvrdkino denarno poslovanje, je začel tudi sam za sebe skrbeti. V prvih šestih mesecih lani, ko si je lesna trgovina zopet nekoliko opomogla, je Francet za tvrdko sprejel denar sam za sebe vlaknil v žep in ga porabil

v idealni zasedbi Robert Taylor, Franchot Tone, Robert Young, Margaret Sullivan. — Film iz življenja sedanje generacije — nje borba in brepenenje. Film o iskrenem tovarštvu. Film najmočnejše vsebine, za kar nam jamči že avtor romana.

Danes predstava samo ob 16. uri, od jutri dalje redne predstave. — Nabavite si vstopnice v predprodaji! — Telefon 21-24.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometriski stanje	Temperatura v C	Relativna vlažnost v %	Veter (smer, jakost)	Pada-vine (mm)	Vrsta
Ljubljana	763,4	8,0	28	33	W ₁	—
Maribor	761,4	8,3	31	70	7	S ₄
Zagreb	761,3	0,0	0	91	10	U
Belgrad	761,1	11,0	30	76	8	NE ₆
Sarajevo	761,5	11,0	0	93	1	U
Vis	760,6	8,0	30	91	5	NW ₂
Spli	764,1	13,0	5	70	0	NNE ₁
Kumbar	753,5	12,0	9	70	7	NW ₂
Rab	761,2	8,0	20	90	0	U
Quarova	753,7	14,0	8	90	10	N ₁

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, zmerno hladno vreme.

Najnižja toplota zraka na letališču 0°C.

Koledar

Danes, petek, 24. februarja: Matija.
Sobota, 25. februarja: Valburga.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakaržič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; in mr. Murnayer, Sv. Petra cesta 78.

Služba božja na Smarni gori. S prihodnjo, to je prvo postno nedeljo, se na Smarni gori zopet začne redna služba božja. Vse nedelje in praznike je ob 10 maša s pridigo. Veliki romarski shodi pa bodo na velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, Veliki Smaren (15. avgusta), Mali Smaren (8. septembra) in na rožnovensko nedeljo. Ob teh dneh je več božjih služb, redni sta ob 6 in 10, in sicer ob vsakem vremenu.

Opozarjamo na nočnejši koncert v veliki Filharmonični dvorani. Pod okriljem Glasbene Maticе bo koncertiral znameniti ruski pianist Aleksander Borovskij ter izvajal dela Bacha, Beethovna, Chopina in Liszta ter dveh Jugoslovancev: Božidarja Kunca in Borisa Papandopula. Isti spored je odlični umetnik izvajal tudi v Zagrebu in Belgradu, povsod ob največjem priznanju koncertnega občinstva. Vse občinstvo, ki se zanima za umetniško klavirsko igro, vabimo drevi v veliko Filharmonično dvorano. Vstopnice so na razpolago v knjižarni Glasbene Maticе, od pol 20 dalje v veži Filharmonične družbe. Prenosa po radiu ne bo!

Od 1. januarja t. l. vrača vsako oblastno žel. ravnanstvo preveč pobrane vozne poštne, prtljažnega in blagovnega tuzemskega prometa in stranske pristojbine naših železnic mednarodnega prometa. Zahteve za povračila obenem s potrebnimi listinami naj se pošljejo tistemu oblastnemu žel. ravnanstvu (trgovinskemu odseku), kateri pripada postaja, ki je znesek pobrala.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Petek, 24. febr. ob 15: »Brezov gaj«. Dijaška predstava. Globoko znizane cene.

(Večer gostuje drama v Ptuj: »Hollywood«).
Sobota, 25. februarja: »Hollywood«. Izven. Znizane cene.

Nedelja, 26. febr. ob 15: »Pikica in Tonček«. Mladinska predstava. Izven. Znizane cene. — Ob 20: »Potovanje v Benetke«. Izven. Zniž. cene.

OPERA — Začetek ob 20.

Petek, 24. febr.: zaprto.
Sobota, 25. februarja: »Ero z onega sveta«. Red B.
Nedelja, 26. febr. ob 15: »Gejše«. Izven. Globoko znizane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: »Jesenski manevri«. Izven. Znizane cene.

Mariborsko gledališče

Petek, 24. februarja: zaprto.
Sobota, 25. februarja, ob 20: »Prodana nevesta«. Premiera. Red C.

Nedelja, 26. februarja, ob 15: »Pokojnik«. Zadnjič. Globoko znizane cene. Ob 20: »Prodana nevesta«.

Priprave za Mariborski teden se že pričenjajo

Letos bomo imeli v Mariboru že osmič »Mariborski teden«, brez katerega si sedaj odpravne prestolice skoraj že več predstavljati ne moremo. Priprave za to prireditel so se že pričele sedaj in sicer so se začele danes z anketo, ki se je vršila pod vodstvom predsednika zadruge Mariborski teden dr. Lipolda v mestni posvetovalnici. Navzoči so bili predstavniki različnih gospodarskih, kulturnih in športnih ustanov ter organizacij. Mestno občino je zastopal župan dr. Juvan, državno oblast pa okrajni glavar Eiletz. Na anketi se je v širokih obrisih začrtal program letošnjih prireditev v času Mariborskega tedna, ki bo po obsegu podoben dosedanjim. Glavni poudarek bodo dale Mariborskemu tednu zopet razne razstave, predvsem razstava obrtnikov, ki bodo organizirali tudi modno revijo. Mariborsko gledališče bo priredilo predstave pod milim nebom najbrže v svoji režiji. Posebnost bo spet tekstilna razstava, ki jo priredi mariborska tekstilna industrija. Letos bo ta razstava še posebno zanimiva, ker bodo tovarne tekmovalce med seboj za posebno nagrado, ki se bo razpisala. Najbrže se bo letošnjega Mariborskega tedna udeležilo tudi Prekmurje s posebno »Prekmurjsko razstavo«, ki se bo priredila v spomin 20 letnice osvoboditve Slovenske Krajine. Veliko bo spet športnih prireditev, pri katerih se bodo prvenstveno angažirali zagrebški klubi, pa se bo ob tej priložnosti organiziral tudi poseben vlak iz Zagreba v Maribor. Seveda bo tudi za letošnji Mariborski teden veljala polovična vožnja. Na anketi je bilo ob zaključku sklenjeno, da se razpiše natečaj za osnutke propagandnega lepaka za VIII. Mariborski teden.

Športne vesti

Snoči ob 10 zvečer je odpotovala iz Belgrada naša nogometna reprezentanca, ki bo v nedeljo zastopala jugoslovanski nogomet proti Nemčiji. Tekma bo v olimpijskem stadionu, kjer je prostora za 100.000 gledalcev. Tekmo bo sodil švicarski sodnik. Naša reprezentanca je odpotovala preko Budimpešte, Dunaja in Prage ter pride nocoj ob 11 v Berlin. Naše zastopstvo spremljajo trije zvezini funkcionarji in sicer dr. Andrejevič, Kika Popović in zvezni kapitan Boško Simonović. Na prvo letošnjo mednarodno tekmo smo zelo radovedni.

Ostale mednarodne tekme, ki so letos na programu za 20 letnico obstoja Zveze, so:

7. maja z Romunijo v Bukarešti.
8. maja z Anglijo v Belgradu.
4. junija z Italijo pri nas.
8. junija z Madžarsko pri nas.
27. avgusta s Češkoslovaško v Pragi.
5. septembra z Romunijo pri nas.
6. septembra s Poljsko pri nas.
15. oktobra z Nemčijo pri nas.

V zvezi s temi mednarodnimi tekmami, je zagrebška nogometna podzveza poslala v Belgrad Zvezi pismo, v kateri zahteva, da igrajo v Zagrebu najmanj Anglija ali Italija in Madžarska. V pismu pravijo Zagrebčani dalje, da imajo pravico postaviti te zahteve in da v slučaju, da jim ne bi ugodili, ne prevzamejo nobene odgovornosti za posledice, ki bi jih izvajali zagrebški nogometni klubi.

Češkoslovaško smučarsko prvenstvo. Po končanih tekmah za svetovno prvenstvo v Zakopanah, se je naše smučarsko zastopstvo razdelilo in so nekateri odšli na Češko, drugi pa v Romunijo. Češkoslovaškega državnega prvenstva v Strbskem Plesu se udeležuje okoli 150 tekmovalcev, med njimi tudi Francozi, Kanadčani in naši tekmovalci. Pokroviteljstvo nad češkoslovaškim prvenstvom ima predsednik ČSR dr. Hacha in vsi trije predsedniki vlad, g. Beran, dr. Tiso in msgr. Bološin. Pri treningu se je naš tekmovalce Heim Hubert zaletel v Čeha Kvalika tako nesrečno, da je moral slednji iskati pomoči v bolnišnici.

Včeraj se je češkoslovaško smučarsko prvenstvo pričelo s tekmami v smuku. Od naših sta nastopila Heim in Praček. Proga za smuk je bila dolga 3500 m, višinska razlika pa je bila 800 m. Sneg je bil zelo dober v gornjem delu proge, dočim ga je spodaj bilo že bolj malo. Zlasti previdno je vozil naš Heim Hubert, ki se je v svoji skupini placiral kot deveti, dočim je bil Praček šele 13. Praček je večkrat prav nerodno padel. V celotni oceni sta naša zastopnika 12. in 22. Zmagal je Francoz Bourmais v 3:42, drugi je bil tudi Francoz, tretji pa Čeh Cvrtečka.

Društvo, v katerem so včlanjeni sami žeparji

Pravila prepovedujejo članom vsak drug „poklic“

Po svetu imamo polno klubov in društev, ki imajo samo čudnih imen, pač pa tudi čudne člane. Tako n. pr. obstoja klub nerodnežev, klub lažnivcev in podobno. Toda vsi ti klubi imajo bolj ta namen, da si ljudje preganjajo vsakodnevne skrbi, s poklicem pa to ni v nobeni zvezi.

V Indiji, kjer je ljudstvo po poklicih razdeljeno v kaste, pa imajo kaj svojevrstna društva, kjer se zbirajo ljudje, ki opravljajo enak poklic. Če kdo pripada tej ali oni kasti, se to tudi pravi, da ne sme izvrševati drugega poklica, kakor pa so ga izvrševali tvoj predniki. Če je n. pr. tvoj oče bil obrtnik, ne moreš ti postati drugega kakor obrtnik.

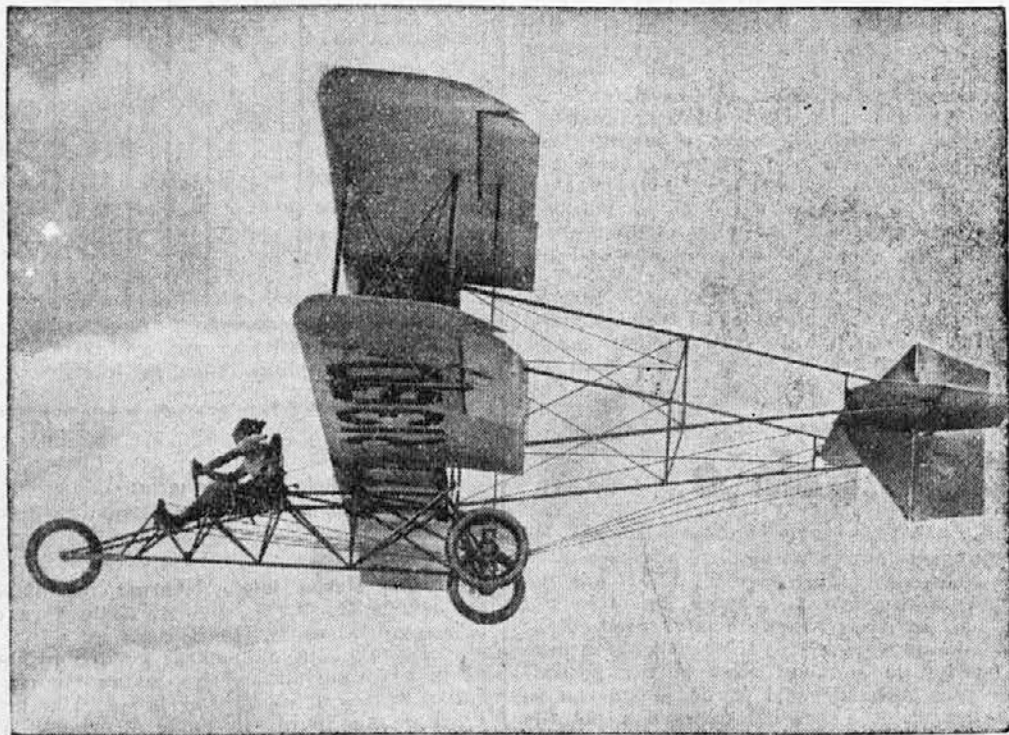
Veliki Indijci, kot Gandhi, Nehru in drugi so si na vso moč prizadevali, da bi kaste odpravili, kar pa se jim ni posrečilo, in sicer iz razloga, ker je ljudstvo trdno prepričano, da je bolje tako. Tudi ljudje, ki spadajo v kriminal ali pa vsaj pod

paragraf, imajo svojo kasto, ki ima pravila in svoje pojme o časti, kakršno delo je za takega člana častno in kakšno ne.

Ti ljudje imajo svojo kasto, kasto tatov, in sicer takih, ki se bavijo izključno z žepno tatvino. Pa se je zgodilo, da je eden teh članov vlomil v neko hišo. Po pravilih kaste, vlom ne spada pod žepno tatvino. Strogi predsednik ga je poklical k sebi in ga takole oštel in kaznoval: »Ramaopahri-alar! Ti prav dobro veš, da si član žeparjev in kakšen je tvoj delokrog. Pa si kljub temu vlomil v hišo in s tem prekršil pravila. Sram te bodi! Od sedaj naprej si iz kaste izključen in tudi njen zakon te ne ščiti več.«

Baje si je vlomilec, ki je omadeževal svoj poklic, to vzel tako k srcu, da je skočil v reko Bisvamiutri in utonil.

Zelo čudna zgodba. Evropejec res ne ve, ali bi vse to verjel, ali ne.

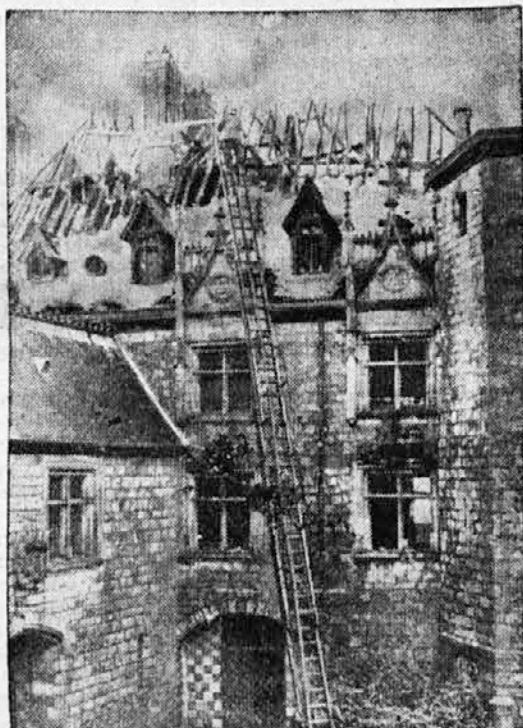
Letalo, s kakršnim so se vozili pred tridesetimi leti.

Posebni vagoni za igralce

Razvoj letalstva v Ameriki je zelo pospešil tudi potniški promet, posebno na daljših progah. Teh hitrih zvez med posameznimi kraji so gotovo veseli tisti, ki jim je pri potovanju z letali prihranjenega mnogo časa, ki bi ga brez haska izgubili, če bi se vozili s »počasno« železnico. Zaradi tega so začeli trgovski ljudje precej opuščati vožnjo po železnicah, kar je imelo za posledico, da je bilo na železnicah vedno manj prometa. Letalskega razvoja in potovanja z letali pa gotovo niso bile vesele razne železniške družbe, kajti ljudi se ni nič več toliko vozilo po železnici. Treba je bilo na vsak način storiti nekaj, da bodo potniki opustili vožnjo z letali iz kraja v kraj in spet raje potovali z vlakom. Amerika je iznajdljiva, kakor se je pokazalo, tudi v tem oziru. Po številnih ameriških vlakih so pred dobrim letom vpletali posebne igralne vagonce, v kateri bi potniki lahko po mili volji zadostili svoji igralni strasti, ki je v Ameriki še prav posebno velika. Tu so potniki med vožnjo niso več dolgočasili, čeprav je bila vožnja še tako dolga. Potniki lahko vstopajo v te igralne vagonce brezplačno.

Komaj leto ali dve imajo ameriški vlaki takšne igralne vagonce, pa so se že pokazali precejšnji uspehi, seveda ne uspehi pri igri, pač pa uspehi pri potniškem prometu po železnicah. Ameriške železniške družbe so že v tem razmeroma kratkem času ugotovile, da se je število potnikov na železnicah zadnje leto skoraj podvojilo. Zda, kakor pravijo, se po železnicah vozijo tudi takšni, ki se prej niso nikdar vozili, in sicer prav zaradi igranja.

»Včeraj sem našel štiripedersto deteljico.«
»Res. Ali ti je prinesla srečo?«
»Je. Bila je namreč v nabasani denarnici.«

Grad Cleres pri Rouenu ob franc. reki Seini, kjer je bila zaprta sv. Ivana. V tem gradu je pred kratkim požar uničil mnogo zgodov. dragocenosti.

Pred cerkvijo stoji berač in prosi. Pride stara dama in mu da pol dinarja. Berač denar vzame in molči.
»Kaj, še hvala ne rečete? Nehvalčevnost!«
»O, veste gospa, sklenil sem, da bom rekel hvala samo od dinarja naprej. Kadar pa dobim manj kot dinar, pa samo z glavo pokimam.«

Novi predsednik madžarske vlade grof Teleky.

Ko bo španska vojna končana, bodo tam začeli snemati film o Kristofu Kolumbu

Španska državljanska vojna je poleg drugega prepričala tudi snemanje velikega filma o slavnem pomorščaku, ki je odkril leta 1492 p. Kr. Ameriko, o Kristofu Kolumbu. Za snemanje tega filma se je odločil znani francoski filmski režiser Abel Gance, ko pa je pred približno tridesetimi meseci izbruhnila španska državljanska vojna, je za nekaj časa to namero moral opustiti. Film je namreč nameraval snemati v Španiji sami, v domovini Kristofa Kolumba. Zda, ko vse kaže, da bo vojna v Španiji le v kratkem končana, se omenjeni filmski režiser z vso vneto pripravlja, da izvede svojo namero. Posamezne scene namerava snemati v Toledu, Kordobi, Granadi in v Seville. Misli, da bo lahko odpotoval s svojim številnim spremstvom in pomožnim osebjem že meseca maja. Film o Kristofu Kolumbu namerava snemati v treh verzijah, v francoski, angleški in španski.

Nov francoski top, ki nese 52 km

Kakor vse države, tako se danes tudi Francija na vso moč pripravlja na obrambo pred morebitnim sovražnim napadom. Strojni inženirji si belijo glave, kako bi čimbolj izpopolnili najraznovrstnejše orožje, ki bi prišlo v poštev pri spopadu s sovražnikom. Francija pa je ena tistih držav, ki mora misliti ne samo na obrambo svojih kopnih meja, pač pa tudi na obrambo svoje obale, saj je te njene obalske meje več kot kopne, in sovražnik, ki bi si Francijo upal napasti, gotovo tudi ni na morju dosti šibkejši, če ni celo močnejši.

Najuspešnejše orožje za obrambo obale pred napadom z morja so brez dvoma močni topovi. In če kakšna pomorska država hoče izpopolniti svojo obrambo, mora v prvi vrsti gledati na to, da ima čim boljše obalsko topništvo. Kakor se zadnje čase vidi, ta francoska obramba dobro napreduje. Njihovi inženirji so pred nedavnim skonstruirali na primer obalski top, kalibra 140 mm. Granate, kakršne izstreljuje iz te vrste topov, so težke po 165 kg. Da mora biti učinkovit takšne granate res silovit, priča dejstvo, da ima ena sama takšna granata do 14 kg eksplozivne snovi. Ni čudno, da ta najnovejši francoski obalski top nese nad 52 km daleč. Nese celo še več, toda v tem primeru ni gotovo, da bi tudi zadel cilj. 52 km je že nekaj, ali ne? S takšnim topom bi na primer lahko obstreljevali s Šmarne gore nemško mejo na Karavankah.

Največ milijonarjev ima Holandija

Holandija je bogata dežela. Nekakšno merilo za to, ali je ta ali ona država premožna, je v neki meri gotovo tudi število tistih njenih državljanov, ki se lahko ponašajo z milijoni. Po davčnih prijavah v Holandiji se vidi, da je v tej razmeroma mali državi nič manj kot 877 milijonarjev. Ti predstavljajo približno pol odstotka vseh tamkajšnjih davčnih obveznikov, v svoji posesti pa imajo nad 15 odstotkov narodnega premoženja. Največ holandskih milijonarjev živi v Haagu, nato pa v Amsterdamu in Rotterdamu.

Zanimivo bi bilo na vsak način vedeti, koliko je na primer milijonarjev v naši državi, ali pa vsaj v Sloveniji. To prav za prav ni tako lahko ugotoviti, kakor bi kdo mislil. Saj ljudje kaj radi skrivajo svoje premoženje, posebno pa še tedaj, kadar ga je treba prijaviti davkarji. Pri tem pa seveda ne nameravamo trditi, da so na Holand-

Za šminkanje 15 dni zapora

Zenske so rade lepe, kdo bi jim to zameril. Samo če morejo biti. To je pač eno njihovih najuspešnejših orožij, ki jim prinaša zmago... In takšno so ženske povsod, ne samo pri nas. Drugod to svoje orožje celo še bolj izpopolnjujejo. Če jih že narava ni oblagodarila z bogve kako veliko lepoto, pa si skušajo to nepopolnost nadomestiti z umetnimi sredstvi, saj jih je dovolj. Med njimi je seveda tudi šminka. V ameriški državi Misuri se je šminkanje razpaslo celo pri dekletcih, ki so komaj stari deset let. Zda so oblasti v nekem tamkajšnjem mestu izdale ukrep, po katerem je dekletom, ki še niso stare 17 let, strogo prepovedano, da bi se šminkale. Izvzete so samo tiste, ki so se še pred svojim sedemnajstim letom poročile. Oblasti so bile očitno mnenja, da se med zakonce ne smejo vmešavati, obenem pa prepričane, da bodo že moške sami naredili red, če se jim bo zdelo, da njihovih žena šminka ne krasi preveč. Če pa oblasti zalotijo kakšno dekle, ki še ni staro 17 let in si že maže svoje ustnice z rdečilom, bo to dekle kaznovano s 15 dnevi zapora.

V nekaj besedah

Začeli so zbirati prispevke za zgraditev spomenika pokojnemu papežu Piju XI. v Castel Gandolfo, v spomin na njegovo bivanje v tem kraju.

Rokopis slovitega dela Montesquieuja »Duh zakona« je bil na neki javni dražbi prodan francoski narodni knjižnici za 401.00 frankov.

Najnovejša poročila iz Libije ugotavljajo, da postajajo življenjske razmere v tej koloniji čedalje boljše. Zgrajenih je mnogo novih cest in šol, posebna pozornost pa velja zdravstvenim in vodnim napravam.

Krvna osveta med arabskimi plemenoma Samar in Abaid je čedalje hujša. Včeraj je bil v Bagdadu ubit šejk Pajsal, stric šejka Adjila. Šejk Adjil je bil poglavar plemena Samar, to to je največjega arabskega beduinskega plemena.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 24. febr.: 11 Solska ura: Koroška in Tanis — potopisne slike iz osebnih doživetij, dialog. Vodi g. N. Pirnat — 12 Po naših logih in galij (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Napovedi — 15 Zenska ura: Delo kmetke gospodinje v zimskih mesecih (g. Franja Brodar) — 18.20 ramli igrajo (plošče) — 18.40 Francoska (g. dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20 Veseli zvoki, igra Radij. orkestra — 21.30 Sonata: predavanje, g. S. Kopore, klavir gđe. H. Seifert — 22 Napovedi, poročila — 23.30 Angleške plošče.

Sobota, 25. febr.: 12 V venček so pisan se danes ujele plošče izbranih, plošče vsele — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 V venček so pisan se danes ujele plošče izbranih, plošče vsele — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgeson popotoval z divjimi gosmi. — Povost v nadaljevanjih; b) Tetka Marička kramlja in prepava — 17.45 Pregled sporeda — 18 Za delopust, igra Radij. orkestra — 18.40 O gorah (g. dr. Jože Rus) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Besede k prazniku (g. F. S. Finsgar) — 20 Zunanja politika (g. urednik dr. A. Kuhar) — 20.30 Slovenski kumoristi II.: Veseli večer z Radom Murnikom. Rokopis pripravi: Niko Kuret. Izvajajo člani rad. igral. družine. Sodelujejo Fantje na vasi. Vodi inž. Ivan Pengov — 22 Napove, poročila — 22.15 Za dober konec, igra Radij. orkestra.

Drugi programi

Petek, 24. februarja: Belgrad: 20 Zagreb — Shakespearjev »Beneški trgovec« — 22.15 Sodoba gl. — Zagreb: 20 Grečninov godalni kvartet — 20.25 Ašičeve skladbe — 22.20 Plesna gl. — Praga: 19.25 Pisan konc — 20.30 Violina — 21.15 Ork. konc. — Solija: 19.30 Verdijeva opera »Aida« — Varšava: 19 Zab gl. — 21 Zbor — 21.15 Filh. konc. — Budimpešta: 19.30 Opera — 23 Cig. ork. — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21 Simf. konc. — Rim-Bar: 21 Opereta — Dunaj: 20.10 Kriminalna igra — 20.40 Vesela glasba. — Berlin: 21.10 Filmske melodije. — Königsberg: 20.10 Lovski večer. Lipsko: 20.10 Opera »Turandot«. — Köln: 20.10 Vojaški večer — 76 Švicarski večer — Frankfurt: 20.15 Vesel planiški večer. — Stuttgart: 20.10 Operetni konc. — 21 Haydnov ciklus.

ekem vse davčne prijave čisto pravilne. Pa tudi če je v tej deželi »samo« 877 milijonarjev, je Holandija še vedno tista država, ki ima z ozirom na število vsega prebivalstva največ milijonarjev na svetu.

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Šele na to se je visoki frater odzval in odgovoril:
»To ni važno! Presvetli, naša imena niso niti najmanj zanimiva, ker so preveč preprosta!«

Škof iz Black Cannona je osupnil in pridržal sapo. Takega odgovora se prav gotovo ni bil nadejal. Preveč predrzen se mu je zdel način odgovora, ki se ga je bil oprijel njegov besednjak. Tako navadni fratri prav gotovo ne odgovarjajo škofom. Njegov sum se je zato le še stopnjeval. Ta človek prav gotovo ne more biti navaden frater, si je dejal. V tej meniški halji se prav gotovo skriva neka važnejša oseba. Nekdo bi rad ostal neznan, ker bi imel od tega velike koristi. Vedno bolj se mu je dozdeval ta glas znan. Zdelo se mu je, da bo zda zdal spoznal in razkrinkal skrivnostnega neznanca. Vedno bolj sta ga dražili skrivnostnost in predrzno načina, s katerim mu je frater odgovarjal. Na vsak način bi ga bil rad spoznal.

Nekaj časa je pomolčel, nato pa je spet vprašal:

»Ali ostanete čez noč tu?« Skušal je, da bi bil ton njegovega vprašanja videti čimbolj brezbarven.

Tuji niso takoj odgovorili.

Čez čas šele se je glasil veliki frater.

»Še ne vemo, po pravici rečeno! Prosimo pa Vas vsekakor za Vaš cenjeni nasvet v tem pogledu!« mu je odgovoril Ri-

hard z Levjim srcem. Škof iz Black Cannona je zapazil, kako mu je kljub temu, da se je poskušal skriti za rob kapuce, spreletel od ustnicah čez obraz rahel nasmeh, v katerem je bil razbrati zasmeh. Škofu iz Black Cannona se je zadelo, da to vprašanje, ki mu je bilo zastavljeno, v resnici ni prošnja, da bi dal ljudem, ki se v tem kraju ne spoznajo, pameten in koristen nasvet, ampak je vse bolj posmeševanje in roganje njemu samemu, ki se je vendar imenoval Svetlost. Huda jeza ga je obsla. Od trenutka do trenutka je razločnejše čutil, da v njem vse bolj vetaja divji srd, ki se dolgo časa več ne bo mogel obvladati. Povrh pa je čudne tujce tudi čedalje bolj na sumu, da niso to, za kar se mu poskušajo izdajati.

»Kaj pa, če so to konec krajev morda celo pristaši Robina Hooda, njegovi špijoni in ogleduhi? Ta bi bila lepa! Prav njim se je bil potolžil, da ga je bil Robin Hood pravkar oropal! Še tega je manjkalo! Kaj si neki mislijo o njem! Ne, ta je pa prehuda!« Tako je sam pri sebi premišljeval škof iz Black Cannona.

»Najbrž so to zares ogleduhi Robina Hooda! Morda pa so celo njegova dejanja desna roka! Navsezadnje ne bi bilo niti izključeno, če bi človek domneval, da so ga prav isti ljudje, ki zda tako mirno sede pri mizi in večerjajo, prav pred kratkim napadli, ga oropali in osmešili, nato pa se prav urno preoblekli in

zavili sem v Luttonovo krčmo, da bi slišali, kako se bo jezil in klical nanje maščevanje ter vse hudo, kar si ga bo le mogel izmisliti. To se jim mora zdati smešno — če drži njegova domneva! Lepa je ta! Sicer pa je misel konec krajev nemara kar docela pravilna! Na potu prav gotovo v bližini ni druge gostilne, torej jo bo moral po napadu mahnuti v Luttonovo krčmo! Tako so najbrž kalkulirali in sklepali ti hudobneži, ki sede v pobožne menihe preoblečeni za mizo, se poskušajo navidez skriti, v resnici pa mu za robovi meniške kute strizejo korčence in se mu posmehujejo, ker je bil tako neumen, da se je pred njimi izdal z jezo, ki se duhovnemu gospodu konec krajev ne bi spodobila. Izdal se je in zdaj zamujene ga ni več mogoče popraviti! Kar je bilo, je bilo, in mir besed!

Škof iz Black Cannona pa je modroval sam pri sebi še naprej. Ni bil zadovoljen samo z opazovanji, ki jih je bil izvršil dotlej. Glejal je še na druge podrobnosti, ki jih je sklenil izkoristiti do mere, do katere se bo le dalo priti. Spet se je ozrl v skrivnostnega tujca, ko pa je videl, da mu ta nekam od sile evobodno vrača pogled, pa se je pritisnil in hinavsko pogledal predse na noge, kakor bi ga v tem trenutku resnično najbolj zanimalo, če so se mu že dovolj ogrele ali ne. Sam pri sebi pa je še naprej razmišljal o opazovanjih, ki jih je bil že izvedel, primerjal je izsledke med seboj, ugibal, pogledoval od strani, spet razmišljal, gledal; vsa stvar ga je utrujala, pa tudi na vso moč zanimala. Bolj kakor ga je v zadnjem času sploh zanimal kakšna stvar. Sedel je in tuhtal pri peči. Od strani se ga opazovali neznanci, katerih kolovodja je bil prav

gotovo plečati orjak, na sebi pa je čutil tudi pogleda pohlevnega in navidez ponižnega krčmarja.

»Najbrž so to res pristaši in sodelavci Robina Hooda!« si je dejal. »Preveč varne se mi nekam počutijo tod v bližini sherwoodskih gozdov!« — konec krajev — tudi v bližini nottinghamskega gradu! Ali pa... čakaj... kaj pa...? Tu mu je nenadoma zastala misel. Tako kakor bi se bil sam prestrašil in je ne bi utegnil, ne mogel vzeti resno v pretres. Toda misel sama se mu je začela javljati trdovratno, v vrsti, nepopustljivo. Misel ga je na vso moč osupnila. Preganjati ga je začela. Ni si mogel kaj, da ne bi začel sam pri sebi graditi nekakšnih sklepov in kombinacij. Začel je misliti na preteklost, slike so mu vstajale pred očmi, tudi take, za katere je mislil, da je bil že zdavnaj pozabil nanje. Ena glavnih oseb, ki so kar naprej prihajale v tel slikah, pa je bil skrivnosten neznanec. Glas in pogled sta se kar naprej javljala z neko skrivnostno usodnostjo v zvezi, ki se je zdelo prav tako mogoča kakor izključena. Predstava možnosti pa je bila kljub temu zapeljiva in vabljiva. Škof iz Black Cannona se ji je predajal z vsem zaupanjem in trdovratnostjo. Kdo bi mogel biti ti neznanci? Konec krajev se vidi preveč imenitni za navadne razbojnike, ki napadajo ljudi na cestah. Prav gotovo ne bodo spadali v družino razvpitega razbojnika Robina Hooda, ki iz sherwoodskih gozdov dela pohode na neoborožene popotnike ter jim jemlje denar in blago, ki ga na poti vozijo s seboj!

Mar ta glas ni popolnoma podoben glasu angleškega kralja Riharda z Levjim srcem, Riharda, ki živi v pregnanstvu? Kaj

ti pogledi niso popolnoma enaki ostrim in pronicljivim pogledom Rihardovim? Prav tako je gledal takrat, ko se je ukrcaval s svojo vojsko na obalah Anglije za pohod v Sveto deželo. Gledal je na bojne ladje, ki so imele popeljati njegove vojske skupno z vojski francoskega kralja Filipa II. Avgusta na križarsko vojno. No, to vendar ne bo mogoče! podvomni prvi hip škof iz Black Cannona. — »Rihard je bil vendar na potu iz Svete dežele, ko je bil preoblečen v romarsko obleko, ujet pa vojakih vojvode Leopolda IV. Avstrijskega prav tam pri Dunaju. Vojvoda Leopold IV. ga je nato zaprl v trdnjavo Dürrenstein. Celih 16.000 mark bi moralo biti zanj izplačanih, če bi se hotel vrniti v Anglijo. Kdo neki bi bil mogel zanj poslati ta denar, da bi ga rešil ujetništva? Mar morda upnik Robin Hood in saksonska revščina, ki si želi kralja Riharda nazaj? Ne, ne, škof iz Black Cannona se je boril proti tej misli, ker mu je bila tudi neprijetna, negledna na to, da se mu je zdelo nemogoča. Za sama misel, da bi se bil kralj Rihard z Levjim srcem utegnil vrniti, ga je polnila s strahom, kako pa bi se bil prestrašil šele, če bi se bil Rihard res vrnil nazaj na Angleško!

»No presvetli, ali nam ne boste svetovali, kaj bo pametnejše, kako bo boljše? Ali naj se odpravimo skozi sherwoodske gozdove, ali pa naj ostanemo in prenočimo kar tu?« Neznancec je ga spet vprašal. Škof iz Black Cannona je ta znani glas zdržnil iz njegovih sanjarij in primerjav. Neljubo ga je dmirilo to vprašanje. Zdržnil se je po tem vprašanju, počasi obrnil glavo proti tujcem in odgovoril: